

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA
 A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és osztoztőkön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetemi tagok és közéleti előjárók egész évre 8 K, tanítók, közéleti és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérről, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10.489. szám.

Az agyagfalvi gyűlés.

(Nyílt levél egy zárt levélre)

Az utóbbi napokban, a legtöbb székely lapok mint befejezett tényről beszélnek az október 16-án megtartandó agyagfalvi nagygyűlésről. Némelyek helyesléssel, némelyek gáncsoskodással, mások meg aggódással fogadják az eszmét, aminthogy majdnem minden székely — de más vonatkozásu — ügyben is alig tapasztalható a vélemények egysége vagy találkozása. E vélemények összehasonlításából és egy hozzám érkezett magánlevél tartalmából szűrtem én le a saját külön véleményemet, melyet senkire oktrojálni nem akarok, de mindenkinek szives figyelmébe és megfontolásába ajánlok.

A magánlevelet a fiatal, lelkes székely, országgyűlési képviselő dr Nagy György, kedves uram-öcsém és jó barátom intézte hozzám és ép a barátság őszinteségénél, melegségénél és régi voltánál fogva, van reményem hinni, hogy nem követek el indiscretiót, vagy barátságunkon árulást, ha az intim levél idevonatkozó passzusait, az ügy megvilágítása és külön véleményem támogatása miatt, a nyilvánosság terén szellőztetem.

Azt írja az én kedves Gyuri öcsém, hogy az én helyzetemet őríti, mert a minden szellőtől reszkető kormánypártiak erőszakkal úgy tüntetik fel a dolgot, hogy a gyűlésnek pártpolitikai jellege lenne és mintegy kényszerítenek a gyűlés elleni állásfoglalásra; és így folytatja: „Te jól tudod kedves Bátyám, hogy én itélném el a legjobban azt, ki a székely gazdasági kérdéseket pártpolitikai agitációra használná fel.“

Hát nekem minderre sok mondani és válaszolni valóm van; mindenekelőtt az, hogy bár lapunk, mint homlokzatán vallja „a függetlenségi és 48-as eszméket szolgálja“, de ez nem azt jelenti, hogy mi a kormánypárt megfizetett zsoldosai vagyunk; és éppen azért, mert nem voltunk és nem vagyunk, nem is dolgozunk és gondolkozunk köztölt marsrutával, hanem megőriztük minden vonalon egyéni önállóságunkat és tollunk függetlenségét. Mi nem üztünk és nem üztünk ezután sem személyi kultuszt; nem küzdünk és nem küzdünk soha egyénekért, vagy egyéni érdekekért, hanem esz-

mékért, elvekért, melyeket a közjó szolgálatában hazánkért, megyénkért és városunkért megvalósíthatóknak, elérhetőknak és üdvösnek gondolunk.

Mindezekből világosan kibontakozik az igazság, hogy ezen az egyenes uton haladva nincs okunk senkitől és semmitől se félni; hogy tollunkat bárbe nem adjuk és kényszert senkitől meg nem türünk.

Eenyit kötelességemnek tartottam annak a lapnak védelmében elmondani, melynek már két éve munkása vagyok és a melyhez nevetem kötöttem.

És a kik azt hiszik, hogy bármely hazai, lokális, vagy speciálisan székely ügyben nem merjük szózatunkat erélyesen felelni, azoknak mást nem ajánlhatunk, mint olvassák el régi számainkat és mindjárt más meggyőződésre fognak jutni.

Mi tehát nem vagyunk kormánypártiak a szó *kétes értelmében*; a mi viszont nem zárja ki azt, hogy a jelenlegi kormány tagjait úgy egyénenként, mint összeségükben, a valódi értékük szerint mérlegelni és becsülni ne tudjuk; és valameddig meggyőződésünk marad, hogy ők a haza legjavából valók és utánuk alig következhetnek jobbak, addig nem is szűnik meg tisztelettel párosult bizalmunk irántuk; a mi viszont nem zárja ki azt, hogy egyes kérdésekben eltérő véleményünket szabadon, bátran és függetlenül nyilváníthassuk, mert az igazság nem zárja ki a szeretetet és egy szemernyi szeretet a nép lelkéből, mindég fölér a hivatalos körök hazug tömjénezésével.

Nagystilű kormányférfiak etikai fölénye éppen abban domborodik ki, hogy az állásuk nyomán járó szertelen dicshymnuszokat le tudják szállítani valódi értékükre, míg a jóakaró, bár szigorú bírálókat, melyet az aggódó hazafiság szül, a maga igazságában megszívlelik, sőt fontolóra is veszik; mert csak azok lehetnek igaz barátaink, a kik hibáinkat feltárják és nem kendőzgetik fizetett rabszolgamódra...

Az a kormány, mely az igazságot nem türi és mindég csak dicséretet, hízlegést és tömjénezést vár, sohase juthat az igazság felismeréséhez és sohase tarthat jogcímet az őszinte bizalomra...

Ezek elmondása után talán

mostmár édes Gyuri öcsém Te is meggyőzöttél, hogy aggályod alaptalan; hogy én a saját külön véleményem megalkotásakor semmiféle megfélemlítés, vagy presszió hatása alatt nem állottam és nem állók.

Az én külön véleményemet a körülmények higgadt mérlegelése, tiszta idealismusom és a történelmi mult iránti őszinte kegyeletem érlette; és bár eljutottam az élet mesgyéjéhez, a hol minden lépés közelebb vezet az elmuláshoz, bár letörte, megöröltte a kor sok szép eszményemet, megcsufolta sok szép álmomat, de a lelkesedés tüzeit nem hamvasztotta el és ezzel a szent tüzellel, szívem és lelkem minden parányával érzem azt a hazafiui kegyeletet, mely mindannyiunkat az agyagfalvi rét minden fűszálához, minden rögehez köt; azt is tudom, érzem, hogy az emlékek hatvanadik évfordulója olyan parancsoló kötelességet ró reánk, hogy azt méltóan, magasztosan meg nem ünnepegni, bünös mulasztás volna.

Am az ünneplés dátuma ellen kell éppen külön véleményemet bejelentennem, melyet a következőkben indokolok meg:

Alig néhány hete zajlott le megyénkben a székelység tömeges részvétele mellett, a Székely Szövetség nagygyűlése, mely lefolyásában impozáns volt, eredményeiben hasznos és áldásos lehet, ha a felvetett szép eszméket a megvalósítás stádiumába juttatjuk; a hónapokon át tartott előkészületek, a lázas előmunkálatok, a siker biztosítása érdekében kifejtett nagy fáradtságok, megyénk és városunk erkölcsi és fizikai erejét teljesen kimerítették, sőt nem csekély anyagi áldozatot is követeltek; már pedig az agyagfalvi székely nemzetgyűlés összehívásának eszméje és kivitele egyenesen és kizárólag a mi megyénket illeti meg; ebben az elsőséget senki emberfiának át nem engedhetjük, mert a kegyeletlenség és hazafiatlanság szégyenének bélyegét nem engedjük homlokunkra sütni! Ahhoz pedig, hogy most, ily gyors egymásutánban, a nagy nap évfordulójának megfelelő impozáns ünnepélyt rendezzünk, ezidő szerint — csak a közelmúltban hozott áldozataink után — még szegények és erőtlenekek vagyunk.....

A tervezett nemzetgyűlésnek

azonban mint tudom, a hazafias kegyeleten kívül más kifejezett céljai is volnának; egyesíteni a székelységet egy eszmében és megvitatni, határozni az aktuális székely kérdések és ezek között az erdők felszabadítása ügyében is.

Valóban szép és nagy célok; érdemesek a lelkesedésre és ha most én, e lap régi tradíciójával ellenkezve, féket teszek, gátat szabok lelkesedésemnek, ennek is megvan a maga fontos és megszívlelendő oka.

Ez a lap toborozta az augusztusi nagygyűlést és miután azon minden aktuális székely kérdés alaposan kimerítettett, az októberi nemzetgyűlésen nem volna mit megvitatni.

Ez a lap áll már évek óta az erdők felszabadítási harcának legelső tűzvonalában; most sem vonul, most se húzódik, most se hátrál meg gyáván... Felszínen tartjuk a kérdést, nem engedjük elaludni, csak a tüzelet gondolkodjuk észszerűnek beszűntetni addig, míg Mezőssy Béla államtitkár utjának eredményeit meg nem ismerjük; az első ütközetet az államtitkár utjával megnyertük; gyűjtsük tehát tovább is erőinket, helyezkedjünk várakozó álláspontra, mert mielőtt a reális eredményeket nem látjuk, nem tapasztaljuk, addig az erdőbirtokosságoknak az október 16-ára tervezett nagygyűlésen semmi újat nem tudnánk mondani; észszerűen semmi új akcióba nem léphetünk addig, amíg bizonyosságot nem szereztünk, hogy sőhajaink, panaszaink meghallgatást, ügyeink elintézését nyertek-e? Ebben az ügyben, a székelység zömének létfontos, nagyfontosságú székely gazdasági ügyben, szentül hiszem, hogy az összes székely képviselők — minden politikai pártállás nélkül — segítségünkre lesznek, mire nézve biztosítékot látok már abban is, hogy Zakariás Jánosnak e hó 13-án Kovásznán tartandó beszámolójára több székelyföldi képviselő is elmegy, hogy az erdőbirtokossági panaszok tekintetében egységes eljárást állapítsanak meg; de ha ez a megállapodás sem felel meg a mi jogos kívánalmainknak, akkor is csak időlegesen raktározzuk el fegyvereinket; várjuk meg a fejleményeket, eredményeket és ha március idusa ünnepet hirdet, ünnepet parancsol minden igaz magyarnak, akkorra gyűjtsük

erőnk, akkorra készítsük elő az agyagfalvi nemzetgyűlés 60-ik évfordulóját, a mikor bérc és róna, mező és erdő mind-mind a szabadságról hirdtet szép és dicső regéket . . .

Hogy a mozgalom első, lelkes megindítóinak, fáradhatlan harcosainak, báró Orbán Ottó és Betegh Pálnak mi a véleményük — nem tudom, nem kutatom; azt mondják el ők maguk, ha szükségesnek látják; én ép úgy tisztelem a mások véleményét, mint a milyen tiszteletet a saját véleményem iránt várok és követetek . . .

Deréki Antal.

Székelyföldi háziipar.

Írta: Lajos Dénes.

A székely társadalmi akció szervei, a székely társaságok a napokban közgyűlést tartottak Székelyudvarhelyen, hogy Erdély magyarságának és a székelységnek bajaira orvosszereket keressenek. E közgyűlés alkalmából Udvarhely vármegye vezető körei a vármegye háziipari termékeiből hevenyészett kiállítást rendeztek, hogy az ország minden részéből összegyűlő érdeklődők és a kormány képviselői előtt a székely nép életrealóságáról bizonyosságot szolgáltatassanak.

Idejét multa immár, hogy a kiállítást méltassuk, de a székely nép csodálatos háziiparáról egyet-mást elmondani e kiállításra hivatkozással nem felesleges szolgálat sem a székelységet, sem a székely háziipart nem ismerő nagyközönség érdekében. A „Magyarország“ hasábjain nem egyszer jelent meg figyelemre méltó cikk a székely háziiparról. A cikkirők a multban nagy általánosságban foglalkoztak a kérdéssel s egyértelműleg arra a konklúzióra jutottak, hogy a székely háziipar megérdemli a legbuzgóbb támogatást, de azt nem mondták meg, hogy a háziipari művészet mely ágai alkalmasak a fejlesztésre. Pedig ha azt akarjuk, hogy a székelységben lappangó művészeti erő életre hívassék és a köz javára értékesíthessék, nem elégséges a háziipari termékek dicsérete és a székelység arravalóságának elismerése, hanem precízírozni kell, hogy mely iparágak művelése rekompenzálja a költséget és fáradságot. Mert ha nem ezen szempontok lesznek irányadók a remélhető kormánytámogatásnál és társadalmi akciónál, úgy a háziipar sokfélesége annyira megosztja ezen segélyakciót, hogy a valóban piacképes termelvények piaci értékét a kevésbbé piacképesek veszélyeztetni fogják. — Könnyen érthető ez, ha figyelembe vesszük azon körülményt, hogy a négy székely vármegye különböző vidékein a fa, bőr, textil, kő, agyag, szalma, nád, stb. termékek különböző izléssel, használati és piaci értékkel állítatnak elő, s nélkül, hogy a keresletre és piacképességre gondot fordítanak. Pedig tudvalevő, hogy ezek a létfeltételei az iparnak s ezek hiányában semmiféle kormánysegítség, vagy társadalmi akció nem lesz képes fellendíteni a támogatásra szoruló székely háziipart. Ezért arra kell törekednünk, hogy a különböző iparágak közül azokat választsuk ki, a

melyeknek versenyképessé tételéhez az előfeltételek megvannak.

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ilyenek a textil, fa és kőipar. Ezek a legfejlettebbek és ezekre nézve a konjunkturák is olyan kedvezőek, hogy valóban nagy eredményeket várhatunk üzletszerű fejlesztésüktől. Ha most már tekintetbe vesszük azt is, hogy Magyarországon a székely textil és faipar verseny nélkül áll; a kőipar — tekintettel a székelyföldi gazdag márványbányákra — felveheti a versenyt az országnak bármely vidékével: kimondhatjuk, hogy országos érdek ezen háziiparágaknak minden számbavehető gazdasági tényező részéről lehető legnagyobb mértékű támogatása. Nemzeti szempontból hasonló fontosságú e kérdés, mert munkaalkalmat és állandó keresetet biztosít a székelységnek, a székely család minden egyes tagjának emez iparágak intenzív művelése.

Fejlettség tekintetében első helyen kétségtelenül a textilipar áll. Különösen Udvarhely és Háromszék vármegyék székely asszonyai produkálnak — legtöbbször házi használatra — olyan termékeket, melyeknek országos hírnevét megismertetése bizonyára nagy mértékben hozzájárulna az ausztriai rongyok kiszorításához. Sepsiszentgyörgyön egy lelkes bécsi német okosan értékesíti a háromszéki székely asszonyok szövésművészetét. Gyárat és raktárt rendezett be, hol olcsó áron előállítja vagy beszedi a különféle székely szőtteket, s Oláhországban biztos piacot teremtett sz. mukra. Ujabbán Székelyudvarhelyen Barcsai és Társa cég rendezett be ilyen módon üzletet a magyar piac számára.

A székely kender, len- és gyapjúárak minőség, szépség, izlés és tartósság tekintetében felvehetik a versenyt bármely gyár produktumaival. A székely vászon és az ebből készült fehérneműk, ágyneműk, asztali készletek stb. említett tulajdonságaikon kívül eredeti mintázatukkal is feltűnően érdemelnek. A székely asszony szőni, fonni, himezni, csipkét kötni otthon tanul, mintáit a szövőszék mellett gondolja ki és olyan művészek ezekben, hogy a legelső szakemberek is tanulhatnak tőle. A gyapjúárak közül a hosszuszőrű pokrócok, a marhaször-futószőnyegek, vagy legujabbán a székely smyrna szőnyegek bármelyik előkelő szalonnak díszei lehetnek. A mult évben Sepsiszentgyörgyön tartott kiállítás alkalmával a Székelyföld házi textilipari kiállítása méltó feltűnést keltett s ismételt konstataituk, hogy ha a Székelyföldnek is született volna egy Gy. mathy Zsigánéja, ma a székely textilipar híre messze túl járna az ország határain.

Ehhez járul még az is, hogy a Székelyföld kender és lentermelésre az országban legalkalmasabb. Vize, hol kenderét, lenjét kikészítheti bőven van. Nem hiányzik az érzés, tudás és munkakedv, de a textilipar még sem tud fellendülni, mert a székely vármegyék határain túl nem ismerik. A gazdag jubilegők pedig nyáj nélkül maradnak, mert a gyapjú helyi piacokon kénytelenek a gazdák potom áron eladni, ahelyett, hogy feldolgozva értékesítenék.

Hasonló fejlődésképesége van a faiparnak is. Különösen gazdasági

eszközök készítésében művész a székely ember, ami mezőgazdasági államban rendkívüli jelentőséggel bír. Nagy jövője volna — észszerű támogatással — a gyermekjáték készítésnek s ezáltal azt a sok százezret amit Ausztria évenként elnyel, silány játékszerekért, az érdemes székelység zsebeibe lehetne irányítani. Fel kell itt még említenem a kaptafakészítést, melyet szintén háziiparilag üz néhány élelmes székelys remekbe készült munkáit hihetetlen olcsó áron vesztegeti el a helyi piacon.

A kőipar fejlődését szakszerű irányítással és támogatással biztosítják a Székelyföld híres, de teljesen kiaknázatlan márványbányái. A gergyószárhegyi fehér, a vaslábi szürke, a homoródalmási színes márvány, bármilyen külföldi márvánnyal állja a versenyt. Gránit és más faragásra, feldolgozásra alkalmas kő is bőségesen van. Embert is van aki feldolgozza. Azok a minden tanulás nélkül előállított művészi márvány- és gránitoszlopok, sarkövek, építészeti ornamentikák, melyekkel a Székelyföldön lépten-nyomon találkozunk, a kőipar fejlődésképeségét igazolják. Ezenkívül szakiskolánk is van Székelyudvarhelyen, melyről a legnagyobb elismerés hangján szólhatunk.

Ezen rövid ismertetésből kétségtelen, hogy a Székelyföld háziipara életképes. Fejlődni és nagyobb eredményeket felmutatni, hogy nem tud ennek oka elsősorban a piac, a kereslet hiánya. Kicsiny gazdasága, melyet a természeti viszonyok miatt a legnagyobb nehézséggel képes megmunkálni a székely, lekötöi erőit s háziiparilag inkább csak saját szükségletére termel. Ez az oka annak, hogy anyagilag minden mentőakció dacára is, nem tud megerősödni. Ha a kormány mentőakciója nem tisztán mezőgazdasági terreszorított volna hanem kiterjedt volna annak idején ipari tere is, ma nem kellene féltetni a Székelyföldet a nemzetiségek terjeszkedésétől, mert az anyagilag szilárd alapokon nyugvó székelység felvehetné a harcot az oláh pénzintézetektől támogatott oláhokkal szemben.

A mult hibái azonban még jóvá tehetőek. Ha a kereskedelmi kormány, hasonlóan a földművelési kormány akciójához, az iparkamarákkal és iparfelügyelőségekkel kontaktusan, de nem ezeknek alárendelve, a székely kirendeltséghez hasonlóan, vagy azt kiegészítve, expozitúrát létesítene a Székelyföldön, pár év alatt megváltoznék a Székelyföld gazdasági helyzete. Ez az ipari akció elsősorban az életképes háziipart karolná fel. Piacot teremtene a háziipari termékeknek, elárúsító helyek, raktárok létesítésével az ország nagyobb városaiban, hol szervei megismertetnék a kiváló minőségű árukat az ország közönségével. Ezzel kapcsolatban a háziipari termelésben rendszert és egyöntetűséget honosítana meg s szükség esetén szakszerű oktatásban részesítené a reá szorulókat szövőiskolák, műhelyek berendezésével. Természetes, hogy addig, amíg üzletszerű iparüzésre szoktatná a székelységet, anyagi támogatásban kellene, hogy részesítse gépek kiosztásával, a termelvényeknek meghatározott áron átvételével, vagy a rendelésekre előlegek adásával. Amint

azután a székelység belátja, hogy helyzete javul, az iparüzéssel minden további járszalag nélkül megtalálja a helyes utat a boldogulás felé. Most azonban vezetésre van szükség, mert az elmúlt politikai korszak megfosztotta önállóságától.

A székelyudvarhelyi székely gyűlésen esett szó a kézmű és háziipar érdekében követendő magatartásról. Nem felesleges tehát, ha felszinen tartjuk ezt a kérdést, mert kétségtelen a Székelyföldön nagyobb bajok vannak, amint azt elgondolják s ép ideje, hogy a sok jaggatás után végre a cselekvés terére lépünk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Előfizetési felhívás.

Eljutottunk ez év első negyedéhez melyre ezuttal új előfizetést nyitunk lapunkra. Minden olvasónknak tárgyilagos ítéletre bizzuk annak eldöntését: megfeleltünk-e a közönség várakozásának? Megfeleltünk-e mindenben higgadtan, elfogulatlanul, becsületesen hírlapírói kötelességünknek? Megtartottuk, ápoltuk-e azt az eszmét, melyet lapunk homlokzatán hirdettünk? Megvédtük-e mindegy és minden kínálkozó alkalmal a székelység, megyénk és városunk érdekeit?

Nem kérkedünk, nem büszkélkedünk; minden hangzatos, üres frázisnál értékesebb az az elvitázhatatlan tény, hogy a legközelebb lezajlott és városunk társadalmi életére oly jótékony hatást gyakorolt Székely Szövetség nagygyűlése is elsősorban a mi kezdeményezésünk, buzdításunk, kitartó lelkesedésünk, munkálkodásunk és lankadatlan szorgalmunk eredménye volt.

Ebben az irányban tartjuk kötelességünknek a jövőben is haladni. Kerülni minden személyeskedést, — mellőzni minden egyéni érdeket, és tárgyilagosan, elfogulatlanul, eszményileg szolgálni a közjót, irányítani a közvéleményt — ez lesz a jövőben is szent feladatunk.

E becsületes, tisztességes cél elérésére kérjük megyénk és városunk közönségének és polgárságának hathatós, hazafias támogatását, hogy arra támaszkodva hivatásunknak még inkább megfelelhessünk.

Az előfizetési árak a lap homlokzatán olvashatók. Előfizetéseket miután napról kezdődőleg elfogad

A „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala. (Kossuth-utca 31.)

— Rp. Keserű labdacok a Bömbölda részére.

Sing: Hetenként egy adag

Elköltözött már a fecske,
Szébb hazáját felkereste;
Sárgul a lomb, hull a levél
Messze hordja az őszi szél.

Megjöttek a hűvös esték,
Miket várták, miket lesték
Mindazok, kik nem fürdöztek,
Hanem itthon porban éltek.

Beh rut az ős zordon szele,
Nyomon enyészet jár vele;
Mi a tavaszt lessük várjuk,
Hogy rügyezzék régi vágyunk.

A korcsmáros sunyi ember,
Csak hunyorit, szólni nem mer,
Jobban szereti a telet,
Mikor a nép több hort nyelhet,
S ő mellette többet nyerhet....

Dr Veritás.

— **Gyászos évforduló.** Csütörtökön volt tizedik évfordulója az az szomorú emlékü napnak, midőn egy hitvány tördfés Erzsébet megdicsőült királynéknak nemes szívverését örökre megszüntette és vele az egész magyar nemzetet mélyszégyenbe borította. És a nemzet, mely benne a magyarok szerető anyját siratta el, szent kegyelettel őrizte meg emlékét, az évforduló napján visszasírja, vizsgálja imádkozza lelkünk az ő nagy alakját, melyet hideg márványban sok jeles művésznök megörökített bár, de a legszebb, legmaradandóbb emlék mégis az, melyet a magyar nemzet szívében ő maga, az ő fenkölt szelleme alkotott magának... Legyen áldott poraiban és legyen örökre szent előtünk a megdicsőült kegyeletes emléke.

— **Lezuhant bolti állvány.** Szombaton reggel körülbelül 8 óra tájt Fábán Józsefnek a Flórián házban levő liszt és fűszerkereskedésében az árukkal megrakodott bolti állvány óriási robbanással lezuhant. Az üzletben már az összes alkalmazottak bent voltak és az elárusított Asztalos Irma éppen az állvány előtt foglalatokodott. Az eset oly hirtelen történt, hogy Asztalos Irmának a nagy ijedségtől nem volt ideje menekülni és kezének két ujjja jelentékenyen megsérült és vállán is erős zúzódásokat szenvedett; a leányt csakhamar ápolás alá vették és Sterba Ödön látta el az első kötéssel. Az állványon volt áruk egyrésze tönkrement, másik része pedig nagy összevisszaságban hevert a földön, úgy, hogy a kár elég jelentékeny lehet. A balesetet az okozta, hogy a nehéz állványnak nem volt elég szilárd talapzata és olyan kis szögekkel volt a falba erősítve, melyek a súlyos terhet hosszabb időn át meg nem bírhatták. A szerencsétlenségben még az nagy szerencse, hogy emberélet nem esett áldozatul.

— **Halálozások.** Galter Frigyes életének 27-ik évében, hosszas betegsége után a hó 8-án délelőtt Nagyszében elhunyt. Földi maradványait Udvarhelyre szállították és itt a hó 11-én délután a vasúti indóháztól kísérték örök nyugalomra, gyászoló családja és nagyszámú közönség részvételével.

Szántó Ferenc polgártársunkat súlyos csapás érte. Edes atyja Székelykeresztúron szordán jobblétre szenderült. Temetése pénteken volt gyászoló családja és a polgárság öszinte részvételével.

— **A magyar hírlapírók gyászja.** Falk Miksa, a „Pester Lloyd” megalapítója és évtizedeken át főszerkesztője, a magyar hírlapírók nesztorja és mestere csütörtökön reggel hosszabb idő óta tartó betegség után nyolcvan éves korában Budapesten meghalt. Nagy ember tűnt le vele az élet porondjáról és bár németül hirdette az igét leginkább, mégis a magyarságnak volt oszlopos képviselője; vezető egyéniség volt a hírlapírásban, politikában és társadalomban egyaránt és elvesztése súlyos csapás az egész magyar zurnalisztikára. A megdicsőült Erzsébet királynéknak ő volt az első magyar nyelvű mestere és különös szeszélye a sorsnak, hogy éppen azon a napon halt meg, mikor Erzsébet királyné kegyeletes emlékét országszerte ünnepelték.

— **Kirendelés.** A Hivatalos Lap közlése szerint a belügyminiszter Hegyemegi Kiss Pál tiszteletbeli szolgabírókat fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki és Udvarhelyvármegye főispánja mellé, főispáni titkári minőségben szolgálat-tételre rendelte ki.

— **Vonatkiállítás.** A pénteken délután két órakor beérkezett vonat egy másodosztályú kocsija, abban a pilanatban, midőn éppen az állomásra ért, eddig ismeretlen okból kisklott és felfordult. Negy rémület támadt az utasok között, a kiknek legtöbbje kénytelen volt az ablakon át kiszál-

lani, szerencsére azonban sem sérülés, sem baleset nem történt. A kupében körülbelül 25 utas volt egyenesen, férfiak és nők; a többek között Vajda Ferenc esperes is, a kinek a nagy ijedségen kívül szintén semmi baja se történt. — A kisklás okát majd a megejtendő hivatalos vizsgálat lesz hivatva megállapítani.

— **A szülők figyelmébe.** A román. kath. főgimnázium igazgatósága a következők közlésére kért fel: Apponyi Albert gróf, a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1908. évi aug. hó 21-én 99257. szám alatt rendeletet adott ki, melyben hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az iskola nevelői munkájában a szülői ház is közreműködjen. Ezért a tanulók vállalás-erkölcsi nevelése és tanulmányi előmenetelének biztosítása érdekében szükségesnek tartja a miniszter, hogy a szülőkkel és ezek képviselőivel érintkezés tartassék fenn az összhangzatos együttműködés lehetősége céljából. Különös figyelembe ajánlja a miniszteri leirat, az iskola nevelői munkáját nem egy tekintetben veszélyeztető külső befolyások és káros jelenségek egyre növekvő nagy számát és ebből kifolyólag elrendeli azt, hogy minden középiskola igazgatója gondoskodjék olyan helyiségről, vagy szobáról, amely mint szülői fogadó szoba alkalmas arra, hogy a tanárok ott a tanulókat illető ügyekről a szülőkkel tanácskozhassanak és a követendő nevelői eljárást kölcsönösen megbeszélhessék. A miniszter magas rendelete értelmében a Székelyudvarhelyi román. kath. főgimnáziumban fogadó szoba az alsó tanári tanácskozó szoba, ahol a szülők bizonyos napokon és órákban (mely az intézetben megtudható) az osztályfőnökökkel és tanárokkal találkozhatnak és tárgyalhatnak gyermekeik nevelése érdekében. Megjegyzem, hogy a miniszteri rendelet értelmében a tanárok ezután csak a gimnáziumban kijelölt szobában, s nem lakásukon fogadnak iskolai ügyben. A miniszter ezen magas rendeletéről az érdekelt szülőket értesitem. Székelyudvarhely, 1908. szept. 18. Az igazgatóság.

— **Könyvtárnyitás.** A polgári Önképző és segélyező egyesület könyvtár rendezése befejeződött és a rendes könyvtárnyitás folyó évi szeptember hó 16-án azaz szerdán este 8 órakor az egyesület tagjai számára ismét rendelkezésre fog állni. A rendes könyvtárnyitások kétszer vannak betenként, ugymint; szerdán este 8 óratól 9 óráig és szombaton este 8 óratól 9 óráig.

— **Bibliai Történetek a népiszkolák II.—I. osztálya számára.** Az unitáriusok egyházi tanácsa által jutalmazott pályamunka. Irta Tarcsfalvi Albert kolozsvári igazgató-tanító. Ötödik lényegesen átdolgozott kiadás. Ára kötve 70 fillér. Sajtó alatt van és közelebből megjelenik Betegh Pál villamos erőre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt. Megrendeléseket e kiváló tankönyvre már most elfogad könyvkidóhivataluk.

— **Erdélyrészi vásárok.** Vasárnap szeptember 13-án Vajdaháza; 14-én Nagyszében, Zentelke; 15-én Kacza; 16-án Görgényszentimre, Marosugra; 17-én Márkod, Óraljaboldogfalva; 18-án Hósszufalu, Lupsa; 20-án Braila, Csernátalu, Egerhát, Oláhlapos; 21-én Alsórákos, Bánffy-hunyad, Bethlenszentmiklós, Dobra, Erzsébetváros, Göröcsön, Lekence, Pojana, Székelyhodos, Zernest.

— **Új pénztárnok.** A helybeli református kollegiumnak elhalálozás folytán üresedésben levő pénztárnoki állásra Gálffy István fenyédi jegyzőt választották meg.

— **A marosvásárhelyi ügyvédi kamara közhírré teszi,** hogy Kassai F. József ügyvéd, Székelyudvarhely székhellyel, a kamaránál vezetett ügyvédek névjegyzékébe felvétellett.

— **Tankötelesek beírása.** A városi hatóság szeptember 15 keután összeírja a még be nem iratkozott tanköteleseket s hatósági uton is beiskoláztatja az iskolakerülőket. Ohajtható, hogy mielőbb minden szülő irassa be 6—12 éves mindennapi és 12—15 éves ismétlő iskolai tankötelesek gyermekét az állami elemi és az ezzel kapcsolatos gazdasági ismétlő iskolába.

— **Az állami erdei facsemeték.** Az állam által fenntartott erdei facsemetekertből az 1909. tavaszi és őszi erdősítésekhez szükséges csemetekészletek a földmivelésügyi miniszter által úgy fognak a folyamodó birtokosoknak kiosztatni, hogy 1. a kopár és vízmosásos területek beerdősítésére kért csemeték ingyen vagyis a termelési költségek elengedéssel bocsátatnak a birtokosok rendelkezésére; 2. Kivételesen a kisbirtokosoknak még a csomagolási és szállítási költségek elengedéssel az utolsó vasúti állomásra teljesen díjtalanul fognak elszállítottatni; 3. az ezek után még fennmaradó készletekből másféle erdősítések céljaira is adhatnak ki; 4. kisbirtokosoknak még a termelési költségek 50 százaléka is elengedhető. A folyamodványok legkésőbb 1908. december 15-ig terjesztendők be közvetlenül az illetékes kir. erdőfelügyelőséghez.

— **Az iparos tanonciskolai beiratások** ma d. e. 9 órakor kezdődnek. A tanév 20-án nyílik meg.

— **Tulipános székely butor.** Mostanában ismét divatba jött a tulipános székely butor Székelyudvarhelyt, a Székelyföld anyavárosában. Divatba hozták a *Vizhányó* testvérek: *István* és *Károly*, kik valóban finomult ízléssel, arra való hivatottsággal készítik a szebbnél szebb bu torok sokféle változatát városunkban. Minden tudásuk meg van ehhez a kellemes hangulatot, kedves benyomást keltő butorzat készítéséhez; csupán egy szerényebb tőkével rendelkező mecénás hiányzik, aki elősegítse pénzével a forgalmat, melyet beláthatatlan magasra lehetne fokozni. Az ilyen és ezekhez hasonló, törekvő, szorgalmas iparosoknak azonnal készpénzre váltható munkája számára kellene minél előbb a háziipari bazárt létesíteni, hogy tehetségük parlagon ne heverjen. Városunk országgyűlési képviselője, bizonyára az elsőrendű teendői közé számítja az általa tanulmányozott bazár eszméjét most már haladéktalanul realizálhatni...

— **Elismert jó hazai gyártmány.** Ó Budai különlegesség név alatt egy új fajta vászon kerül forgalomba, mely az Ó-Budai fehérítő és csinosító gyárban készült, s mely hivatva van jó minőségénél fogva a külföldről gyakran magyar név és gyártmány alatt becsempészett hasonló árukat kiszorítani. Jelen újdonság Székelyudvarhelyt kizárólag csak Barkasay Károly női és férfi divatruházásában kapható.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újságkiadó intézete.

FOGORVOS PERL JÓZSEF

American dentist Székelyudvarhelyre megérkezett. Lakása: Budapest Szálloda 2. sz. Rendel: délelőtt 9—12 óráig és Tartózkodási idő 8—10 nap.

Készített, de jó karban levő KERÉKPÁROK nálam leszállított áron kaphatók és új kerékpárok is, bármily gyártmányt, rendelék. Mindenféle kerékpár alkatrészt raktáron tartok. KELEMEN LAJOS, épület- és műlakatos Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 20. sz.

FÉRFI ÉS NŐISZABÓ

üzletemet Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 83. szám alá helyeztem, hol készítek divatos polgári, papi és egyenruhákat, ugyszintén női Ferencz József kabátokat, kosztümöket, frakkzakato, felöltő galériákat és sapkákat a legújabb divat szerint jutányos árban. Városi és vidéki férfi- és nőiszabók, valamint kezdőtanítók, kik a finomabb munkák varrását és szabását megtanulni kívánják jelentkezzenek. **Jakobos Miklós** okleveles férfi- és női szabász-tanítónál, ki a legmegtanúsított árban tanít. Vidéki megkeresésekre azonnal válaszol.

Jó házi étkezés.

Székelyudvarhely városi közönségének szives figyelmébe ajánlom, hogy a Koronkay-féle vendéglő és kerthelyiséget átvettem és azt a saját nevem alatt a közönség rendelkezésére bocsátom. Hangsúlyozni kívánom, hogy jó házi étkezés, valódi tiszta borok, jól kezelt kőbányai sör és pontos kiszolgálás lesz mindenkor a jelszavam és teljes erőmből igyekeznék fogok polgártársaim és a n. é. közönség meglátogatását kiérdemelni. Székely hazafias pártfogásukat, jóindulatú tanácsaikat kérve, vagyok és maradok kész szolgálatotl: Barkóczy Albert.

Barkóczy Albert.

Esőrendű férfi és női gyermek-cIPŐKET készit: Mercz Károly

cipésmester Székelyudvarhelyt, Eötvös-utca 5. szám. Pontosság Mérsékelt árak Jó munka

Papp István férfi szabó-mester Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 6. sz. alatt az őszi és téli idényre hazai és külföldi elsőrendű férfi ruhaszövetekből

us választék raktárt rendezett be.— Valódi finom trikó-, Loden-, télikabát-, fekete és kék scheviot-, valamint kamgarn stb. szövetek állanak a n. é. közönség rendelkezésére. Síkkes szabás, jó munka, szolid ár és pontos kiszolgálás!

Nem kell többé gyufa se gyertya a házban!

10 órai égés 2 fillér.

VILÁGSZABADALOM!

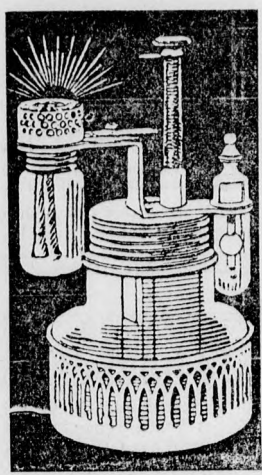
„Viktoria“ villamos öngyújtó készülék! Díszbe minden asztalnak! — Éjjeli lámpa helyett is használható! Egy nyomás által megvilágítja a szobát! — Csak egyszer egy évben kell megtölteni. A beleváló sav 50 fillérért mindenütt kapható, de mi is küldhetjük!

Elegáns nikkelezett kivitelben
8 K.-ért utánvét mellett küldi a

„Külföldi Ujdonságokat Terjesztő Vállalat”

Budapest, VII., ker. Dembinszky-utca 28. szám.

Szekelyudvarhelyt **Fazekas Testvérek** műszaki berendezési vállalatánál Kossuth-utca.
kapható kizárólag:

Csemegezőlő, csakis előrendélhető, nemcsak a fajok, hanem a fajták is. — Csak a 4. osztályú postakosárban 2-40 K. — 100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga dinnye 100 kg. 10 K., turkisztán és ananász 32 K., postakosárként 2-40 K. — Paradicsom, töltött zöldség, paprika és fejeskáposzta postakosár 2 K. Vasúti rendelést csakis előleges beutalással szállít: **Szabó 176. gyümölcskiviteltele Csongrád.**

9578 — 1908. tkvi sz.

Hirdetmény.

Bágy község közbirtokossága tulajdonát képező s az árvátfalvi II rész 4 számú telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanok arányosítása következtében szükségessé vált telekjegyzőkönyvi átalakítási ügyben az 1892 évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokos tulajdonjogának a tjkvekbe való bejegyzése és tkvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén ez azzal a felszólítással tetetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. 38. t. c. 5 és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. cikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi 29. t. c. 22. §-a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1909. évi március 20-ig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi 38. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással

élni kívánnak, irásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1909. évi március 20-ig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nemkülömbben azok, a kik az egy és két pontban körülírt eseteken kívül az 1892. évi XXIX. t. cikk szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármily irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjogarányának az 1889. évi 38. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1909. évi március hó 20. napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulása után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármily igényeket jóhi szemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokra a felekre, kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtsanak, az eredetiket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Szekelyudvarhely, 1908. évi szeptember hó 3-án.

GYARMATHY FERENC
kir. törvényszéki bíró.

UJ KÁRPITOS.

DEITEL MÓR kárpitos és diszító Székelyudvarhelyt, Batthyáni-tér 15.

szám alatt, a Konecz-féle gyógyszerár udvarában, elvállalja **ebédlő divánok, szalon garnitúrák készítését** a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig. **Házásulandóknak teljes butorberendezést is szállít.** — **Butorcsoomagolást és javítást, ugyancsak átalakításokat** a legjutányosabban, pontosan, határidőre teljesít. Tapasztalatait külföldön és hazánk nagyobb városaiban szerezte és ennél fogva a nagyérdemű közönség igényeinek minden tekintetben megfelelni tud. **Szolid munka, pontosság és lelkiismeretes kiszolgálás.**

Mindenki érdeke,

hogy cipőszükségletének beszerzése előtt dusan felszerelt

cipő-üzletemet

megtétele, a mely Szántó Ferenc elismert szak-képzettségű üzletvezető m. közreműködése mellett **nagy forgalom és kevés haszon** elvekkel bármily kényes igényeket is kielégíteni képes. Megrendeléseket megfelelő személyzetemmel a **leggyorsabban és pontosan, teljes felelősség mellett** elintézek.

A mélyen tisztelt közönség legjobb kiszolgálására törekszem s éppen ezért számos látogatást kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Zengliczky Károly
Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 1. szám.